

IRODALOM.

Könyvismertetés.

„Az erdélyi szászok mezőgazdasága.“ Irta enesei *Dorner Béla* m. kir. gazdasági felügyelő (Győr). Kapható a szerzőnél 8 K árban. 8°, 334 old., 68 kép.

Olyan mű, amely ajánlásra nem szorul. Különösen azoknak a szaktársainknak figyelmét hívjuk fel reá, akiknek nemcsak az az ambíciójuk, hogy mindennapi kenyérkereső munkájukat lelkiismeretesen elvégezzék, hanem akik kiveszik a részüket abból a nagy nemzeti kulturmunkából is, amelyet csupán jobb érzésük parancsoló szavára tesznek.

Hangja, irálya mesterkéletlen, közvetlen; a leiottak csoportosítása igen sikerült s általában könnyeddé, élvezhetővé teszi az a sok, csupán közvetlen érintkezés útján szerezhető népeleti adat, amivel elének tárja a különben máskor száraznak ígérkező statisztikai adatokat is.

Látva a szász népfajnak kiváló jó tulajdonságait, a „közjó“, az „együvértartozás“ iránti érzékének minden téren való megnyilvánulását, tiszta erkölcsét, hangyaszorgalmát s mindezeknek eredményét: jólétét, a minden tekintetben rendezett viszonyait, önkéntelenül felmerül az a kérdés bensőmben, hogy mért nincs mindez így a mi magyar véreinknél, akik teljesen azonos körülmények között az elszegényedés s helyenként az anyagi és erkölcsi romlás lejtőjére jutottak.

Önámítás volna ezért egyedül népanyagunkat vádolni! Hiszen a magyar mondhatni minden tekintetben kiváló faj. Tagadhatatlan ugyan, hogy a magyarnak veleszületett tulajdonsága a pártoskodás, de mindez nem vezethet még ily szomorú eredményekre.

Nézzük, hogy mi emelte ennyire a szászokat? Elsősorban az iskola, amely az egyházzal karöltve munkálkodott. Ez az iskola azonban nemcsak tanított, hanem mindenekelőtt nevelt; nemcsak a gyermekekkel foglalkoztak, hanem a felnőttek szellemi igényeiről, lelkiviláguk egyensúlyban tartásáról is gondoskodtak; másodsorban pedig a „közjó“ iránti erős érzés, az erkölcsöt ébrentartó egyesületek: a sajtószerű „Bruderschaftok és a Schwesterschaft“-ok. Mindezek az intézmények erős faji érzéstől áthatott vezetőemberek kezében

voltak, akik nemcsak saját falujukkal, hanem az egész szászság érdekeivel is törődtek.

Szegény magyarjainknál ezzel szemben az iskola ügye vagy rosszul áll, vagy egyáltalán sehogy sem áll, mert sok helyt még jóra való iskola sincs. De még ha van is, maga a szülő nem eléggé felvilágosodott annak a belátására, hogy gyermekének iskoláztatása mennyire fontos, másrészt pedig nyomasztó sorsban lévén, gyermekének munkáskezére, annak már ugyyszólván apró gyermekkorában rászorul! Ilyen gondolkozásmód, ilyen viszonyok között módjában áll-e a mi tanítónknak nevelni is tanítás mellett, amikor a szülőt csak a törvény szigora kényszeríti gyermekeinek iskoláztatására. (A szásznoknál a fiú 15 éves koráig, a leány 14 éves koráig jár iskolába.)

A közjó iránti érzék helyett pedig az előbb említett pártoskodással vagyunk megáldva, aminek következménye ismét az, hogy kulturegyesületeink oly száználmasan csekély számban léteznek s ha egy-két önzetlen jó hazafi lelkes agitációja folytán napvilágot is látnak, a részvéltenség járványos betegségében hamar el is pusztulnak; jó magyar vérünk pedig a legtöbb esetben vezetetlenül, lelkében műveletlenül csuszik lefelé az anyagi elszegényedés és az erkölcsi romlás lejtőjén s teljesen ki van szolgáltatva a fenti gyarlóságát lelkiismeretlenül kihasználni tudó, részben bevándorló, jórészt már régebben bevándorolt elemeknek.

Az apróra leírt mezőgazdasági munkálatokról meg sem emlékezem,*) hiszen magától értődik, hogy gazdasági berendezkedésük minden tekintetben modern, hygienikus, utánzásra méltó; részemről e műnek inkább szociális és közgazdasági becsét vagyok hajlandó kiemelni.

Végül nagy érdeme, hogy világosságot gyújt: Megtanít ismerni egy népfajt, melyet ideát igen sokan hazánk ellenségének ismerünk, pángermán törekvésekkel vádoltunk, holott ha jobban betekintünk közéleti viszonyaikba, nem nevezhetjük őket másoknak, mint a rajnavidéki német nyelven beszélő jó magyaroknak, amit mindenekfelett bizonyít a könyv 51-ik lapján ritkított betűkkel írt ama jóleső néhány szó, hogy: *„a mai generáció már tud magyarul!”*

Cz.

*) Az „Erdő“-ről írt fejezetet mutatványképen a f. évi X. füzetünkben már közöltük. Szerk.

Erdei kihágások. (II-ik kiadás.) Összeállította *Felszeghy Béla* dr. vm. aljegyző, tb. főszolgabíró. 8°, 112. old. Az 1879. évi XXXI. t.-cz. II. czimét (69—164. §) szószerint közli s az egyes törvényszakaszok közé megfelelő helyen kivonatosan helyezi el mindazon elvi jelentőségű rendeleteket, döntvényeket, minisztertanácsi határozatokat, amelyek a törvény végrehajtásánál utmutatóul szolgálnak.

Felvette továbbá e kis füzetbe a büntetéspénzek hovafoordítására vonatkozó 1901. évi XX. t.-cz. 23. §-ának szószerinti szövegét, majd pedig függelék gyanánt az erdei kihágások tárgyalásánál követendő ügyrendtartást (35839/1881. B. M.), az erdei rovatos naplók készítése és vezetése ügyében kiadott 24931/1880. F. M. rendeletet, az eljárási költségek felszámítására vonatkozó rendelkezéseket (125000/1902. B. M. és 27355/1908. F. M.), végül megfelelő nyomtatványmintákat közöl. Általában hasznos kis segédkönyvnek nevezhetjük. Megszerezhető Ungváron, Székely és Illés kiadásában 1 korona 60 fillérért.

Vadászati fegyvertan. Szerzője: Schneider Árpád cs. és kir. hadnagy. Megjelent 122 oldalnyi terjedelemben, 43 ábrával, Lampel Róbert budapesti cég kiadásában. A technika rohamos fejlődésével a mi vadászfegyverünk szerkezete, anyaga is számos változáson ment keresztül, nemkülönben sok új rendszerű lőfegyver látott ujabb napvilágot, amelyet az eddigi „fegyvertan“-ok nem is vehettek fel tárgyalási anyaguk körébe. Ezen a hiányon segít ez a kis kézikönyv, amely könnyen érthető, ugyszólván elbeszélő irányával egymásután ismerteti a jelenkornak e téren napvilágot látott vívmányait, azok készitési módját, vadászatra való alkalmazhatóságát, előnyeit, hátrányait, beszerzési forrásait, nemkülönben a hozzájuk legcélszerűbben használható töltények készitését. Végül megszivlelendő tanácsokkal szolgál a fegyverek gondozását illetőleg, majd pedig a lövés elméletét ismerteti.

